

Balanceren in het midden van Europa

Auteur: Klaas-Jan Zuidam

Dank aan Bart van Horck voor vele inbreng en aan Esther de Lange, Dirk Gotink en Hege Knaven voor commentaar.

Samenvatting

Een Europa van waarden betekent pal blijven staan voor de rechtsstaat. Daarom steunt het CDA het opstarten van Artikel 7 procedures tegen Hongarije en in Polen.

- De Europese Commissie heeft deze tegen Polen gestart vanwege introductie van wetten die rechtbanken politiek afhankelijk maken.
- Het Europees Parlement heeft deze tegen Hongarije gestart vanwege nepotisme bij benoemingen van rechters, misbruik van EU-subsidies en aantasting van vrijheden van pers, vereniging, religie en wetenschap (n.a.v. het Sargentini rapport).

Het is hierbij zaak om kritiek op rechtsstaat en kritiek op immigratie goed uit elkaar te houden. Het eerste is vooral een juridische discussie, en het tweede een politieke. We maken bijvoorbeeld duidelijk onderscheid tussen de staat van de rechtsstaat in Hongarije en het Hongaarse migratiebeleid. Op de eerste is terecht forse kritiek; op de tweede kunnen we ons soms vinden. Het CDA steunt Hongarije bij bescherming van de buitengrens (iets wat Griekenland niet deed), maar is ontevreden over opvang van asielzoekers in Midden-Europa. Een ander kritiekpunt is de structurele en wijdverspreide corruptie in met name Roemenië, Hongarije en Polen. Dit moet streng worden aangepakt.

Als CDA moeten we streven de Midden-Europese landen bij de EU te houden. We willen verbinden, omdat Europa een waardengemeenschap is. Daarom slaan we bruggen en steken we energie in het bij elkaar houden. Argumenten moeten serieus geëvalueerd worden, maar kernwaarden moeten we behouden. Op 20 maart 2019 heeft de EVP gestemd voor een schorsing van FIDESZ, de partij van de Hongaarse premier Orbán. Deze schorsing is voor onbepaalde tijd. Er is een commissie ingesteld, met Herman Van Rompuy als voorzitter, die de zaak van FIDESZ zal gaan onderzoeken. Het CDA is hierin consequenter dan andere Nederlandse partijen. De PvdA en Europese sociaaldemocraten houden zich stil over corruptieproblemen bij hun Roemeense zusterpartij PSD. En van de CU en SGP horen we niets over PiS uit Polen, terwijl ze samen zitten in de fractie Europese Conservatieven en Hervormers en de regeringspartij PiS toch wordt beschuldigd de rechtsstaat aan te tasten. De commissie van Van Rompuy verwacht nog dit jaar met een rapport te komen met daarin een aanbeveling. Er zal dan waarschijnlijk een nieuwe stemming in de EVP worden gehouden. Het CDA zal dan een definitieve beslissing moeten nemen over FIDESZ.

1. Introductie

Tijdens de Koude Oorlog bestond Midden-Europa niet meer. De muur scheidde toen alleen Oost en West. Na de val van deze muur in 1989 kwam er weer plaats voor het Midden, tussen Duitsland en Rusland in. Daartoe behoren landen als Polen, Hongarije, Slowakije en Tsjechië.

Landen met veel culturele en religieuze groepen. Waar tradities belangrijk en idealen van de Franse Revolutie (zoals scheiding van machten, individuele vrijheid) minder vanzelfsprekend zijn. De landen in Midden-Europa zochten bescherming tegen Rusland en sloten zich in 2004 bij de EU aan. Bulgarije en Roemenië volgden in 2007. Deze aangesloten landen zijn nu rijker en assertiever geworden. Hulp bij de opbouw van deze landen heeft niet automatisch betekend dat ze nu hetzelfde denken over democratie en rechtsstaat als West-Europese landen. Er zijn al jaren met enige regelmaat geschillen tussen de EU en landen in Midden-Europa.

Deze korte nota gaat in op de volgende vragen:

- Wat is precies de kritiek?
- Wat geven landen in Midden-Europa als Polen en Hongarije als reacties? En zijn die OK?
- Hoe nu verder? Kan bijvoorbeeld de partij van de Hongaarse premier Orbán, Fidesz, nog lid blijven van de EVP? Kan schending van een rechtsstaat worden aangepakt? En hoe houden we de EU landen bij elkaar?

2. Wat is de kritiek?

Er zijn verschillende soorten kritiek op sommige Midden-Europese landen:

- *Op de rechtsstaat*: Deze kritiek komt vooral vanuit de Europese Commissie en het Europees Parlement, en is meer juridisch van aard. De EU is opgebouwd uit regels, het Europees Unie Verdrag. Hierin staat o.a. dat de lidstaten democratie, de rechtsstaat en mensenrechten moeten respecteren (artikel 2).¹

Eind 2017 startte de Europese Commissie na vele jaren vruchteloos overleg een zogenaamd artikel 7 procedure^{1,2} tegen Polen vanwege het introduceren van wetten die rechtbanken politiek afhankelijk maken.³ Op 1 maart jl. stemde het Europees Parlement hiermee in. Sancties (bijv. opschorten van stemrecht) kunnen het gevolg zijn van zo'n procedure, maar die moeten wel unaniem (minus betrokken lidstaat) besloten worden. Ook dreigt de Europese Commissie een zaak te starten bij het Europese Hof van Justitie over het gedwongen ontslag van hoge rechters in Polen.³ Het Poolse Hooggerechtshof zelf verzet zich tegen dit ontslag. Ook het Europese Netwerk van Raden voor de Rechtspraak (ENCJ), waar Nederland tijdelijk voorzitter van is, heeft veel kritiek en daarom Polen geschortst.⁴ Een gedwongen ontslag is onverenigbaar met het EU-recht en kan twijfel brengen in de Poolse rechtsstaat. Wat zijn contracten nog waard of kunnen burgers wel terecht voor hun geschillen? Poolse verdachten worden nu daarom door andere EU landen niet meer uitgeleverd aan Polen. Nederland is een klein land met hele grote economische belangen, dat bij uitstek gebaat is bij een goed functionerende rechtsstaat in de binnenmarkt.

Ook is er kritiek op de mediawet in Polen die het mogelijk maakt dat de Poolse regering de directie en hoofdredactie van de publieke omroep benoemt en eventueel ontslaat.

De rechtsstaat in Hongarije wordt ook bekritiseerd en onafhankelijke instellingen hebben het moeilijk. Volgens het rapport van het Europees Parlement o.l.v. Sargentini is er nepotisme bij benoemingen van rechters en misbruik van EU-subsidies.⁵ Vrijheden van pers, vereniging, religie, wetenschap zijn ook in het geding. Grondwettelijke hervormingen zijn in strijd met het EU verdrag.⁶ Veel onafhankelijke media zijn verdwenen of opgekocht door Orbán gezinde oligarchen. De Central European University wordt bedreigt met sluiting en de NGO-wet verbiedt het om vluchtelingen te helpen. Op 12 september jl. heeft het Europees Parlement ingestemd met het starten van de artikel 7 procedure^{1,2} tegen Hongarije. Hiervoor was een 2/3 meerderheid nodig^{1,2}, en dit is daarmee een heftig signaal.

- *Op het strenge immigratiebeleid*: Er is onvrede binnen de EU over het anti-immigratiebeleid van Midden-Europese landen, met name die van Polen, Tsjechië, Slowakije en Hongarije (de Visegrad groep⁷, de V4). Deze kritiek is meer politiek van aard en afkomstig van de regeringen, bevolking en ngo's van veel West-Europese lidstaten. Het gevoel is dat men wel de lusten van de EU (geld voor opbouw), maar niet de lasten (van herbergen van asielzoekers) wil dragen. Daarnaast heeft Hongarije een pakket aan maatregelen ingevoerd, die bijvoorbeeld ngo's verbiedt om vluchtelingen te helpen.⁸ Asielaanvragen in Hongarije zijn nu alleen aan de grens mogelijk. De kritiek op de anti-immigratie politiek van landen als Polen en Hongarije wordt gedeeld door onafhankelijke rechters en de VN. Allemaal stellen ze vast dat internationale wetten worden overtreden.

- *Op structurele en wijdverspreide corruptie*: Volgens OLAF, het Europees Bureau voor Fraudebestrijding, wordt de meeste fraude met EU gelden in Roemenië, Hongarije en Polen gepleegd.⁹ Er gaan miljarden vanuit de EU naar deze landen. Midden-Europese landen scoren ook relatief hoog in een wereldwijde ranglijst over corruptie.¹⁰ In bijvoorbeeld Roemenië zijn er veel anticorruptie protesten die gewelddadig worden neergeslagen. Er loopt o.a. een onderzoek naar miljoenen fraude met EU-subsidies door de voorzitter van de regeringspartij PSD. De Roemeense regering probeert onderzoeken te dwarsbomen door het strafrecht te wijzigen en de positie van rechters en aanklagers te verzwakken. Dit is onlangs veroordeeld door de Europese Commissie voor Democratie door Recht (ook wel Commissie van Venetië genoemd).¹¹ De verontwaardiging is groot, maar de Europese sociaaldemocraten – waarvan de PSD lid is – houdt zich nog stil.¹²

Deze kwesties (twijfels aan rechtsstaat, streng immigratiebeleid, veel corruptie) lijken niet op zichzelf te staan, maar voor meer autocratie in Midden-Europa.

3. Wat zeggen landen in Midden-Europa als Polen en Hongarije?

Midden-Europa denkt anders over de EU dan West-Europa. Zij hebben een andere geschiedenis dan die van West-Europa, en met name zijn nu drie ontwikkelingen van belang:

- *migratie en demografische ontwikkeling*: De bevolking van Midden-Europa neemt al jaren af door een vrij laag geboortecijfer en een grote emigratie van haar bevolking.¹³ De bevolking trekt naar West-Europa omdat daar de lonen hoger liggen. Vergrijzing in combinatie met slechte pensioenvoorziening zorgen voor economische neergang, een conservatievere bevolking en onzekere toekomst. Migranten versterken dat gevoel. Decennia communisme hadden eerder iedere vorm van migratie tegengehouden en de bevolking is vrij homogeen. De culturele weerstand tegen migratie is dus enorm.
- *Liberalisatie en economische crisis*: De economische crisis heeft veel landen in Midden-Europa diep geraakt. Er is géén land in Midden-Europa dat hardere klappen heeft gekregen dan Hongarije. Men voelde zich in de steek gelaten toen de Europese Commissie in 2008 een steunpakket weigerde. Wel kreeg Hongarije een IMF-pakket tegen slechtere voorwaarden. Daardoor voelden ze zich als tweederangs lid behandeld. Daarbij speelde mee dat Hongarije als één van de eersten hun markt het sterkst geliberaliseerd hadden op last van Brussel. De kritiek op het liberalisme van Orbán (zie ook hoofdstuk 4) is dus niet louter cultureel; het is ook economisch van oorsprong.
- *Nationalisme*: Anders dan bij ons is nationalisme in Midden-Europa lang onderdrukt. Bijvoorbeeld Polen heeft een historie van bezetting door vele buurlanden en kent veel

diversiteit. Hongarije heeft 160 jaar Turks-islamitische overheersing gekend vanaf 1526 en zat daarna in een dubbelmonarchie onder Oostenrijk.¹⁴ Hongarije heeft na de Eerste Wereldoorlog ook veel gebieden verloren. Na de Tweede Wereldoorlog werd Midden-Europa overheerst door de Sovjet-Unie, totdat die in 1989 instortte. Anders dan wij hebben ze wel eens eerder een ‘unie’ meegemaakt. Nu komt nationalisme eruit. ‘Nationale soevereiniteit heeft voorsnog een hogere gevoelswaarde dan individuele vrijheid.’¹⁴ Opvallend meer mensen in Midden- en Oost-Europa dan mensen in West-Europa vinden hun cultuur superieur.¹⁵ Binnen de EU willen we echter samenwerken en zien we teveel nationalisme als iets kwalijks. Dus dat botst.

Reacties van Midden-Europa landen op rechtstatelijke kritiek (*met daarbij een weerwoord*) zijn:

- Na de val van de muur heeft er een vreedzame transitie plaatsgevonden, en velen zijn niet ter verantwoording geroepen voor hun wandaden in de communistische tijd. Vele politieke stromingen van vroeger spelen nog steeds een belangrijke rol. Verlaging van de verplichte pensioenleeftijd voor rechters in zowel Polen als Hongarije kun je ook zien als een poging om af te rekenen met rechters die al in de communistische tijd actief waren, maar nooit ter verantwoording zijn geroepen.¹⁴ Nieuwe benoemingen moeten er juist voor zorgen dat het pluralistisch wordt. Ook een liberale regering heeft eerder benoemingen gedaan.
 - o *Inderdaad heeft er na het communisme geen verantwoording door bevoorrechte personen, als bijvoorbeeld bij ons na de Tweede Wereldoorlog, plaatsgevonden. Nieuwe benoemingen zijn echter wel politiek gemotiveerd en dus niet onafhankelijk.*
- De rechtse regeringspartij Recht en Rechtvaardigheid (PiS) in Polen vindt dat de linkse Timmermans een ongeoorloofde druk via de media op democratische gekozen parlement en regering uitoefent.
 - o *De Europese Commissie heeft het recht en zelfs de plicht de EU waarden te beschermen (zie ook hierboven). Er is al jaren vruchteloos overleg.*
- Veel Hongaren geven net als Gábor aan dat er nog steeds voldoende persvrijheid is in Hongarije, dat er een pluriforme media is en meningen van links tot rechts kunnen worden verkondigd.¹⁴
 - o *Zowel de OVSE, de CIE als het EP spreken echter hun zorg hierover uit. Ook in september jl. is weer een medium aangepakt, nu zelfs van Fidesz-denktank Századvég, na verschijnen van een kritisch artikel over overheidssubsidies en salarissen in een online editie.¹⁶*

Velen vragen zich af waarom juist Hongarije nu zo streng is aangepakt. In andere landen dan die in Midden-Europa is namelijk ook niet alles pluis, wordt er wel gezegd:

- Benoemingen in de Hoge Raad in Nederland worden ook goedgekeurd door de politiek, al wordt meestal de aanbeveling van deze Raad gevolgd.
 - o *Formeel klopt dit, maar in de praktijk bepaalt de Raad zelf wie er wordt benoemd.¹⁷ Ook is er geen druk of dwang om af te treden. In Midden-Europa gaat het om structurele, grootschalige hervorming van het juridisch stelsel.*
- Problemen met partijfinanciering komt ook voor in andere landen (bijv. Sarkozy in Frankrijk).

- *Corruptie is in alle lidstaten aanwezig. Het probleem is de structurele aard van de corruptie en de wijdverbreidheid van de corruptie in de Midden-Europese lidstaten.¹⁰*
- Begrotingsnormen worden door veel landen niet gehaald; ook dan zijn er geen straffen.
 - *Het EU verdrag is niet helder dat overschrijding meteen straf betekent. Er is wel strenger toezicht, tot 'curatele' aan toe, zoals Griekenland ondervond. En Spanje en Frankrijk hebben tijdens de laatste economische crisis diverse keren hun begrotingen moeten aanpassen.*
- Hard optreden door politie in Catalonië komt ook niet overeen met Europese waarden.
 - *Ook hier is sterke kritiek op Spanje geuit door West-Europese lidstaten, al heeft het net niet geleid tot een veroordeling door de Europese Commissie. Belangrijk is ook hierbij te vermelden dat het referendum in Catalonië ongrondwettelijk was en dat de uitspraken van Spaanse rechters wel conform de grondwet waren en de rechtsstatelijkheid respecteerden.*
- De EU blijft spreken met Turkije over kandidaat-lidmaatschap en visums tot het Schengengebied.
 - *In de praktijk staan deze gesprekken stil en is het CDA geen voorstander van Turks lidmaatschap.*

Worden landen als Hongarije en Polen vooral aangepakt vanwege hun anti-immigratie politiek? Is dit is een strafexercitie tegen landen die vluchtelingen niet willen opnemen en zich verzetten tegen islamisering? Gezien hun geschiedenis (zie hierboven) heeft Hongarije een aversie tegen de Islam. Maar deze afkeer geldt voor eigenlijk alle Midden-Europese landen.¹⁵ Hongarije en Polen willen geen integratieproblemen en dreiging van terreur als in West-Europa, zeggen zij. Desondanks zijn er nog vele asielaanvragen in Hongarije geweest; meer dan 200.000 in de afgelopen drie jaar.¹⁴ Ook ondervond men in Hongarije dat de meeste migranten economische vluchtelingen zijn, die vooral snel door Hongarije wilden reizen op weg naar West-Europa. Sommigen zien de artikel 7 procedures tegen Polen en Hongarije en andere kritiek als een strijd tussen immigrationisten en anti-immigratieblok.

- *Het is hierbij zaak om kritiek op rechtsstaat en kritiek op immigratie goed uit elkaar te houden. Het eerste is vooral een juridische discussie, en het tweede een politieke. Er zijn inderdaad elementen in de immigratiepolitiek die beter kunnen in Europa. Het CDA steunt o.a. Hongarije bij bescherming van de buitengrens (iets wat Griekenland niet deed). Met de EVP werken we aan een strenger en eerlijker migratiebeleid, inclusief strengere uitzetting/terugkeer procedures. Maar we hebben kritiek op punten aangaande de Hongaarse rechtsstaat. Artikel 7 procedures als straf voor streng migratiebeleid klopt dus niet.*

4. Hoe nu verder?

4.1 Christendemocratie in Europa

Veel anti-EU partijen waarderen Orbán om zijn harde verzet tegen Brussel, tegen opname van migranten en zijn opstelling tegen de islam. Hij noemt echter zelf anti-populistische partijen een bedreiging, en roept op tot een christendemocratische renaissance. Orbán noemt christendemocratie illiberaal en niet verenigbaar met multiculturalisme en liberale

democratie.^{18,19} (Met liberale democratie wordt hier de democratische rechtsstaat bedoeld, niet de ideologie van liberalen als de VVD.) Christendemocraten moeten volgens hem de mensen, landen, families, en cultuur beschermen die uit het christendom putten. Dit lijkt aantrekkelijk voor het CDA, omdat veel van deze idealen ook de onze zijn. De partij van Orbán, Fidesz, zit niet voor niets ook bij de EVP, net als het CDA. Maar helaas zijn veel gebeurtenissen in Hongarije in strijd met de waarden en normen van de EU. Een ander geluid wordt moeilijk getolereerd en diverse vrijheden worden aangetast. Autocratische trekken zien we in veel andere Midden-Europese landen (zie ook hoofdstuk 2). Dat moeten we niet willen. De EU is meer dan een handelsovereenkomst. Als we onze kernwaarden zoals in artikel 2 van het Europees verdrag niet koesteren (democratie, rechtsstaat en mensenrechten)¹, waar blijven we dan? In een democratische rechtsstaat moeten partijen in een vrij debat kunnen opereren, een vrije pers en een onafhankelijke rechtsstaat kennen. Dit is ook een vereiste om lid te worden van de EU.

Het CDA heeft op het partijcongres van juni jl. een resolutie aangenomen die oproept tot dialoog, maar ook sancties benoemt (voortkomend uit de statuten van de EVP).⁶ Helaas ging Fidesz in eerste instantie de dialoog uit de weg. Sterker nog, ze riepen het CDA uit tot leugenaar. Dat mogen we niet zo maar tolereren.

Op 20 maart 2019 heeft de EVP gestemd voor een schorsing van FIDESZ, de partij van de Hongaarse premier Orbán. Deze schorsing is voor onbepaalde tijd. Er is een commissie ingesteld, met Herman Van Rompuy als voorzitter, die de zaak van FIDESZ zal gaan onderzoeken. De commissie van Van Rompuy verwacht nog dit jaar met een rapport te komen met daarin een aanbeveling over wat te doen met FIDESZ. Mogen ze blijven, of zetten we ze voorgoed uit? Er is binnen de EVP grote verdeeldheid over wat te doen met FIDESZ. Mocht FIDESZ in de tussentijd niet zelf uit de EVP stappen, dan zal er na de uitkomst van het rapport wellicht een nieuwe stemming in de EVP worden gehouden. Het CDA zal dan een definitieve beslissing moeten nemen.

Als Orban bij de EVP wil blijven, dan moet hij bereid zijn tot veranderingen. Dat heeft hij tot nu toe niet getoond, ook niet sinds de schorsing. Optredens met Matteo Salvini (partijleider van Lega Nord in Italië) en Steve Bannon (voormalig adviseur van Trump) zijn wat dat betreft zorgelijk. Dit zijn mensen die de EU en andere Europese samenwerking kapot willen maken, en andere ideeën dan wij hebben over wat christendemocratie betekent. Op het laatste EVP congres van 7-8 november jl. werd een ‘nood’ resolutie aangenomen waarin aangegeven werd dat liberale democratie (= democratie rechtsstaat) in een veilig Europa samen met Joods-christendemocratische ideeën en waarden als rechtsstaat, meerpartijenstelsel, en vrijheden van pers, vereniging, meningsuiting en godsdienst essentieel zijn voor de EU.²⁰ Hongarije of illiberalisme werden hierin echter niet genoemd; zelfs Fidesz stemde voor.

Het is wellicht goed te beseffen dat ook andere Nederlandse politieke partijen ‘foute neven’ in hun Europese partijen hebben. De PvdA zit samen met de van corruptie beschuldigde PSD uit Roemenie (zie hoofdstuk 2) in een Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten. De CU en SGP zitten samen met PiS uit Polen in de fractie Europese Conservatieven en Hervormers; de PiS wordt beschuldigd de rechtsstaat aan te tasten (zie hoofdstuk 2). Het CDA is hierin dus consequenter dan andere Nederlandse partijen.

4.2 Herstel van de rechtsstaat

De Europese Commissie heeft in mei jl. een mechanisme voorgesteld om subsidies te bevriezen als de rechtsstaat in een land niet naar behoren functioneert. Ook de onderhandelingen over de Europese meerjarenbegroting (nu van 2021-2027) kunnen hiervoor worden ingezet, met name de cohesiefondsen die bedoeld zijn om sociaaleconomische verschillen in Europa te verkleinen. Het CDA moet dat steunen vanuit de regering en het Europees Parlement, conform de resolutie van het CDA Partijcongres van 4 november 2017.²¹ Je kunt niet kritiek hebben op Turkije en wegstippen bij bijv. Hongarije. Een mogelijke strafprocedure (artikel 7) kan helpen veranderingen af te dwingen. Aangezien unanimiteit (min desbetreffende land) in de Europese Raad voor sancties in deze procedure^{1,2} vereist is en verschillende Midden-Europese landen elkaar zullen steunen, gaan deze er waarschijnlijk niet op korte termijn komen. Maar de problemen verdwijnen niet vanzelf.

Naast (dreigen met) strafmaatregelen, is het ook van belang naar de achtergrond van bepaalde ontwikkelingen te kijken. In de relatie tussen de EU en de Midden-Europese landen dreigt immers een patstelling te ontstaan waarin de EU stelt dat de rechtsstaat in de onderhavige landen onder druk staat en die landen zélf dit ontkennen. In die context moeten de argumenten serieus geëvalueerd worden waarop de respectievelijke regeringen de hervormingen baseren die betrekking hebben op het rechtssysteem of de rechtsstaat. Kernwaarden moeten we houden, maar ook andere waarden of argumenten kunnen gegrond zijn. Zo zouden bijv. in Hongarije veel sleutelposities thans nog bezet worden door hoog geplaatste ambtenaren/leiders van het voormalige communistische regime. Door dergelijke kwesties grondig te analyseren en eventueel op te lossen kunnen mogelijke misverstanden verholpen worden en wordt tegelijkertijd de betreffende regeringen het excuus ontnomen voor potentieel gevaarlijke hervormingen van rechtssysteem en rechtsstaat. Juist voor de grote politieke partijen, die geestverwanten hebben in deze landen, liggen daar kansen. Demoniseren van de Midden-Europese landen moet voorkomen worden; daarvoor zijn immers de belangen voor de bevolking en uiteindelijk de EU als geheel te groot.

4.3 Een Europa dat verbindt

Een harde opstelling kost mogelijk steun voor de EU onder kiezers in Midden-Europa (maar levert wel steun op in West-Europa). De kans is echter nu gering dat sommige Midden-Europese landen willen breken met de West-Europese landen; de Visegrad groep is niet eurosceptisch.^{7,22} Er is wel een fundamenteel gevoel in deze landen dat ze in West-Europa niet als volwaardige landen of burgers worden gezien. Dat komt waarschijnlijk ook doordat ze pas later bij de EU zijn gekomen, en dus als nieuwkomer de bestaande regels moesten overnemen. In bijvoorbeeld Polen is 80% pro-EU. Maar gezien hun geschiedenis vertrouwt Polen Duitsland niet, en rekent niet op de EU maar alleen op Amerika voor bescherming tegen Rusland. Een land als Hongarije wil haar energiewetgeving van Rusland laten afhangen (bouw van twee nieuwe kernreactoren en gaslevering in 2020).²³ Hoe houden we de boel op lange termijn bij elkaar? Dat is wel nodig als we stabiliteit in Europa willen houden en als machtsblok in de wereld willen fungeren. Hoeveel politieke, religieuze of culturele autonomie kunnen we afzonderlijke delen geven zonder dat de EU uit elkaar valt? Landen / nationale politieke leiders moeten het kunnen bijbenen.²⁴ Midden-Europese landen hebben niet abrupt gebroken met oude machthebbers als de communisten, maar een vreedzame en geleidelijke transitie doorgemaakt. Kleine stapjes dus. Grote stappen als de Euro heeft de EU veel sympathie gekost.

Midden-Europa kan bijvoorbeeld worden tegemoet gekomen door een strengere migratiepolitiek af te spreken, maar ze ook asielzoekers op te laten vangen. Zeker van landen die financieel veel gesteund worden door de EU, mag ook gevraagd worden hun plichten na te komen en solidair te zijn met landen die veel asielzoekers binnen krijgen.

Juist de Europese Unie, en haar communautaire methode, kan een brug slaan en ervoor zorgen dat grote verschillen tussen grote en kleine landen en tussen Midden- en West-Europese landen kleiner worden. Hier kunnen wij binnen de EU als klein land goed bij aansluiten. Of dat betekent dat FIDESZ bij de EVP moet blijven is een andere vraag. Hierbij zullen we kijken hoe FIDESZ zich de komende tijd gedraagt en welke veranderingen zij doorvoeren om hun goede wil en bereidheid om bij de EVP te blijven te tonen.

Referenties

1. Verdrag betreffende de Europese Unie
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0003.02/DOC_1&format=PDF
2. Infografie over artikel 7 procedure:
<http://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/eu-affairs/20180222STO98434/zorg-over-rechtsstaat-in-lidstaten-wat-de-eu-kan-doen-infografiek>
3. Europese Commissie komt in actie voor het verdedigen van de onafhankelijke rechtspraak in Polen:
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5367_en.htm
4. ENCJ schorst Polen: <https://www.ency.eu/node/495>
5. Sargentini rapport over Hongarije:
<http://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20180411RES01553/20180411RES01553.pdf>
6. Fidesz resolutie, CDA Partijcongres van 2 juni 2018,
<https://d2vry01uvf8h31.cloudfront.net/CDA/Documenten/2018/Aangenomen%20resoluties.docx.pdf>
7. De Visegrad groep: www.visegradgroup.eu
8. Hongarije neemt anti-migratiemaatregelen die hulp aan asielzoekers of migranten strafbaar maakt:
<https://www.amnesty.nl/actueel/hongarije-draconische-wet-zet-ngos-buitenspel>
9. OLAF report 2017, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/olaf_report_2017_en.pdf
10. Corruption Perception Index:
https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017
11. De Commissie van Venetië, een adviesorgaan van de Raad van Europa, heeft Roemenië veroordeeld voor het verzwakken van de positie van rechters en aanklagers
[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2018\)017-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2018)017-e) en wijzigingen in het strafrecht
[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2018\)021-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2018)021-e)
12. De Europese sociaaldemocraten houden zich nog stil over corruptieproblemen van Roemeense zusterpartij PSD: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/09/20/hoeveel-orbannen-kan-de-eu-aan-a1617347>
13. Demografie van Europa: <https://www.indexmundi.com/map/?t=0&v=25&r=eu&l=nl>
14. Dzsingisz Gábor, Van den duivel en de vernietiging van de Hongaarse democratie. Op zoek naar nuance, achtergronden en verdieping. December 2017. <http://www.gaborperspektiva.eu/category/nederlands/>
15. <http://www.pewforum.org/2018/10/29/eastern-and-western-europeans-differ-on-importance-of-religion-vie-ws-of-minorities-and-kev-social-issues/>
16. <http://hungarianfreepress.com/2018/09/25/orban-regime-shuts-down-conservative-szazadveg-journal/>
17. Hoge Raad: https://nl.wikipedia.org/wiki/Hoge_Raad_der_Nederlanden
18. <https://www.reuters.com/article/us-hungary-orban/hungarian-pm-sees-shift-to-illiberal-christian-democracy-in-2019-european-vote-idUSKBN1KI0BK> ;
19. <https://www.rt.com/news/434549-orban-eu-christian-democracy/>
20. https://helsinki2018.epp.eu/wp-content/uploads/2018/11/1-Emergency-Resolution_Protecting-EU-Values-and-Safeguarding-Democracy.pdf
21. Resolutie ‘Europees geld is niet vrijblijvend’, CDA Partijcongres, 4 november 2017, Nijmegen. Voortgang op:

- <https://d2vry01uvf8h31.cloudfront.net/CDA/Documenten/2018/Congres/Vergaderstukken%20Partijcongres%202%20juni%202018%2C%20deel%201.pdf>
22. <http://www.visegradgroup.eu/stronger-togetherjoint>
 23. Rusland gaat kernreactors bouwen in Hongarije:
https://www.europa-nu.nl/id/vkrvlf8031zv/nieuws/rusland_gaat_kernreactors_bouwen_in?ctx=vgaxlcr1jzm&tab=0
 24. Oostenrijks oud-ambassadeur en historicus Emil Brix over vergelijking van Europa en het Habsburgse rijk:
<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/06/15/een-politieke-unie-in-europa-is-een-illusie-a1606781>